

[K. J. Mortensen.]

merne vedrørende hjemmestyret, ligesom det i denne forbindelse skal bemærkes, at det udelukkende var og er grønlandske medlemmer, der sidder i denne kommission, idet vi er af den formening, at det skal være grønlænderne selv, som udarbejder forslag og indstilling til en videre drøftelse vedrørende hjemmestyret.

Vi går ind for et hjemmestyre, men det skal løses på en fornuftig måde, og jeg tror, at man må se i øjnene, at det skal bearbejdes yderligere, for det er foreløbig kun en delbetænkning, vi har fået. Det er derfor også nødvendigt, at vi udsteder disse koncessioner nu, idet en forsinkelse heraf har økonomiske og erhvervsmæssige følger for hele landet og hermed altså også for Grønland, og man kan nok efter min mening i høj grad ønske en forbedret erhvervsmæssig situation i Grønland for grønlænderne.

Man kan vel også sige, at en eventuel udvinding af olie har stor betydning for et kommende hjemmestyre, idet dette er og kan være medvirkende til at skabe den nødvendige økonomi for hjemmestyret.

Jeg ved godt, at man spørger, hvorfor der nu skal tales om hjemmestyre, og hvorfor dette skal gennemføres, idet Danmark jo har påtaget sig forpligtelser og også efter de bemærkninger, der er kommet i kommissionsbetænkningen, har gjort en hel del for udviklingen i Grønland. Jeg forstår imidlertid ganske udmærket bevæggrundene for ønsket om et hjemmestyre.

Selv om vi kan og skal betragte hele Danmark som ét, må vi erkende, at der er forskel på befolkningen i Syddanmark og i Grønland. Det er den forskellige oprindelse, der nu og da har skabt problemer, selv om vi kan være enige om, at det ikke må være årsagen.

En anden ting er imidlertid også den store geografiske adskillelse mellem Syddanmark og Grønland. Selv om man i dag udvikler hurtige forbindelser med skibe, fly, telefonforbindelser m. v., er afstanden og de vanskelige forhold alligevel så store, at der gang på gang er problemer. Jeg oplevede det selv i 1970 under et besøg i Grønland, hvor man fra Godthåb radio beklagede sig over vanskelighederne med at få stof frem fra Danmarks radio til udsendelser, og ydermere må man vel også konstatere problemerne, som

mange danskere nok ikke forstår, med selve kommunikationen i Grønland, nemlig på grund af transportforholdene, de store afstande og hermed altså også den manglende udbygning af transmissionsnet for Grønlands radio, som jeg har været inde på.

Et andet problem er sproget. Jeg forstår udmærket grønlændernes problem med hele tiden at skulle overføre tankerne fra dansk til grønlandsk og omvendt, idet der er store sproglige forskelle. Dette kan også være medvirkende til, at man ønsker en større indflydelse på, hvorledes f. eks. undervisningen skal foregå.

En anden ting er vel nok, at grønlændernes følelse over for den udvikling, der er sket, også er et problem. Mit indtryk er, at grønlænderne siger, at selv om der er sket en udvikling i Grønland, er den udelukkende sket på dansk foranledning, og det er danskere, der har skabt denne udvikling, samt at de ikke selv har haft nogen indflydelse herpå.

Det er yderst beklageligt, når en sådan følelse opstår, men den er nok forståelig, når man ser på forholdene deroppe. Dette har også været med til at give grønlænderne en vis passivitet i mange forhold, som også nævnt af hr. Lars Emil Johansen, både på det lokalpolitiske og det landspolitiske plan, og dette er ikke ønskeligt, tværtimod.

Jeg er i høj grad tilhænger af at få hjemmestyret gennemført, men er samtidig glad for bemærkningen i betænkningen fra kommissionen, som jeg håber dækker grønlændernes mening som helhed, at grønlænderne trods hjemmestyre ikke ønsker løsrivelse, men stadig væk betragter sig som en del af Danmark og dermed også en fuldt forpligtet del af Danmark.

Hvis man ser på det foreløbige betænkningssudkast og de ting, som af kommissionen er fremført som ønsker om særanliggender, kan man tage forskellige ting frem og sige, at det må være rimeligt at imødekomme dem.

Det er klart, at grønlænderne ved et hjemmestyre selv må arbejde videre på deres styrelsesordninger for de enkelte kommuner og landsråd, og at man ikke fremover fra Danmark skal dirigere og lovgive om dette. Det er også forståeligt, at man ønsker dispositionsret over de direkte og indirekte skatter og afgifter for Grøn-